

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน *

ADMINISTRATION OF EDUCATION INSTITUTIONS BY USING GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย¹, บัญชา ศิริเรืองชัย² และ พิศุทธิ์ บัวเปรม²

Ratthaphat Thanachotsuksabai¹, Bancha Sirirueangchai² and Pisut Bourpream²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตวัชรพล

²Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat, Thailand

Corresponding Author's Email: siwakornin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้สอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 234 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมี

* Received 27 May 2024; Revised 14 June 2024; Accepted 29 June 2024

ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ เริ่มจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aims to study and compare the management of educational institutions using the ethical principles of educational administrators affiliated with the basic education commission categorized by position, work experience, and school size. The sample group consisted of 234 individuals including administrators, curriculum leaders, and teachers in the academic year 2023. Data collection tools included a questionnaire with 5-point Likert scale, statistics such as percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and t-test.

Research findings:

1. Overall, the management of educational institutions using ethical principles of educational administrators affiliated with the basic education commission was found to be at a high level in all aspects. The average scores

ranked from highest to lowest were as follows: participatory principles, legal principles, principles of value, ethical principles, transparency principles, and accountability principles.

2. When categorized by position, there were no statistically significant differences in overall management. However, when examined by aspect, significant differences were found in legal principles, ethical principles, and accountability principles at the .05 level of significance. Vice principals in charge of curriculum and department heads had higher perceptions of management using ethical principles of educational administrators than teaching practitioners. When categorized by work experience, statistically significant differences were found both overall and by aspect at the .05 level of significance. Similarly, when categorized by school size, statistically significant differences were found both overall and by aspect at the .05 level of significance, except for legal principles.

Keywords: Management, Ethical principles, Office of the basic education commission

บทนำ

กลยุทธ์การบริหารสมัยใหม่จะต้องพัฒนาทักษะการบริหารด้านคุณภาพ จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ในการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนองค์การกำหนดไว้ด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร (Administrative functions) เช่น การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดบุคลากร (Staffing) การอำนวยการหรือสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การกำกับ ควบคุม (Controlling) การติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน (Reporting) และการจัดสรรงบประมาณ (Budgeting) (สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน, 2561 : 1) การบริหารที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแบบแผนในหลายระดับ เริ่มต้นตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (บรรดักดิ์ อูวรรณโน, 2542 : 12) เป็นต้นมาติดตามมาด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร

กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และหน่วยงานระดับรอง ได้ประกาศหลักการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในแวดวงการศึกษาที่กำหนดไว้ในการบริหารฐานโรงเรียน (School based management: SBM) การบริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 174-183) ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด

ในการหลักธรรมาภิบาลกับการศึกษาการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและบริการจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ในการสร้างหลักอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันโลกและผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพราะการมีส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาผลจากการติดตามตรวจสอบมีผล ทำให้ผลการจัดการศึกษาในท้องถิ่นได้ (กระทรวงศึกษา, 2546 : 30)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนที่ 63 ในวันที่ 10 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2542 พิจารณาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการบริหารการศึกษาในภาพรวม คือ การที่รวมอำนาจไว้ในส่วนกลางขาดความเป็นเอกภาพ การบริหารงานระบบประกันคุณภาพขาดประสิทธิภาพ ระบบพัฒนานโยบายเป็นไปอย่างไม่ระบบและไม่ต่อเนื่อง การเชื่อมโยงกับองค์กร ส่วนท้องถิ่น

ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร/ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ หัวหน้างานผู้ปฏิบัติการสอนผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยจึงสนใจการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยึดถือองค์ประกอบธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2542 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้

ของอย่างคุ้มค่าและมีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษาต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรสถานศึกษา จำนวน 635 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรสถานศึกษา จำนวน 234 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามไปส่งให้ครูและบุคลากร สถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 234 ฉบับ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษาที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบความคิดในการวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ในแต่ละข้อกำหนดไว้ 5 ระดับ ได้นำแนวคิดของลิเคิร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถามไปส่งให้ครูและบุคลากรสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 234 ฉบับ พร้อมทั้งนัดหมายและกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา เปรียบเทียบโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยเทคนิควิธีการเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้หลักการมีส่วนร่วมหลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละด้านสรุปผลได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล		n=234		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	หลักนิติธรรม	4.04	4.04	มาก	2
2.	หลักคุณธรรม	4.04	4.04	มาก	4
3.	หลักความโปร่งใส	4.04	4.04	มาก	5

4.	หลักความรับผิดชอบ	4.04	4.04	มาก	6
5.	หลักการมีส่วนร่วม	4.04	4.04	มาก	1
6.	หลักความคุ้มค่า	4.04	4.04	มาก	3

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน ประสพการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน ด้านหลักนิติธรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสพการณ์มากกว่า10 ปีขึ้นไป กับประสพการณ์น้อยกว่า 5 ปีและประสพการณ์ 5-10 ปีกับประสพการณ์น้อยกว่า 5 ปีโดยครูที่มีประสพการณ์ 5 ปีขึ้นไป รับรู้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสพการณ์น้อยกว่า 5 ปี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษา

โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบต่อสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยปรัชญา คล้ายชุ่ม และคณะ (2562 : 156-165) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการกระจายอำนาจหลักมุ่งเน้นฉันทามติรองลงมาคือด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใสสอดคล้องกับงาน วิจัยของพิมลวรรณ บุญเจริญ (2560) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม พบว่า พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่า ผู้ปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรองผู้บริหาร หัวหน้า กลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นอย่างดี มีความประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือได้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม อีกทั้งมีความเข้าใจผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้ อย่างถูกต้องและชัดเจน ซึ่งการที่มีตำแหน่งที่อยู่ในระดับสูง ก็จะได้รับความรู้จากผู้บริหาร

สถานศึกษามากกว่าตำแหน่งผู้ปฏิบัติการสอน จึงทำให้รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติการสอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน โดยมีการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการให้ความสำคัญ ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะครูทุกคนเพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ พึ่งด้วง (2560) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับหลักความเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิผลหลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้หลักการตอบสนอง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ มีภูมิ (2564) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การอบรมพัฒนาทักษะทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งมั่นจนเกิดทางการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดกลไกการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นผลจาก การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีการศึกษาระดับมหับัณฑิต มีประสบการณ์การทำงานสูง ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะทางวิชาการ ทางการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาหากมีการกำหนดกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีความทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชนและบุคลากรในสถานศึกษา โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มีความยึดมั่นในสิ่งถูกต้องดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ค้นพบข้อปัญหา 1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับต่างๆที่สถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้คำแนะนำปรึกษาการแก้ไขปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจได้ดี กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และแก้ไขปัญหาได้ดี 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนนำองค์ความรู้ที่มีในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยได้

2. ผลในการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความเท่าเทียม รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติการสอน อย่างเท่าเทียมกันส่งเสริมกระจายให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมมือมีทำงานเป็นทีมช่วยกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่การจัดหลักสูตรสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินงานได้ต่อเนื่องต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ทั้งองค์กร ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กมลพันธุ์พึ่งด้วง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิรวรรณ มีภูมิ. (2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดำรง เขต 2. วารสารการประชุมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. 1865-1879.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล(Good governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ปรัชญา คล้ายชุ่มและคณะ. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(2), 156-165.

พิมลวรรณ บุญเจริญ. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียน ในอำเภอยะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.